

**Основи охорони
праці у фармації як
складова системи
охорони праці у
державі**

Вирішальну роль у формуванні і розвитку людини відіграє праця. Розвиток науки і техніки привніс у працю людини свої особливості: вона стала більш продуктивною, але натомість значно зросла ціна помилок, все тяжчими стали наслідки аварій та нещасних випадків.

Міжнародна організація праці у Всесвітній день охорони праці, який щорічно відзначається 28 квітня, представляє доповідь про стан безпеки праці у країнах світу в цифрах і фактах.

В одній з останніх зазначено, що щороку внаслідок дії виробничих факторів помирає до 2 млн. осіб, трапляється близько 270 млн. нещасних випадків на виробництві, реєструється понад 160 млн. професійних захворювань тощо.

Все це стосується і України, яка в результаті аварій, травм та професійних захворювань щороку втрачає близько 1 млрд. грн., при цьому на виробництві травмується понад 25 тисяч осіб, у тому числі смертельно - 900-1200 чоловік.

Відповідно до даних світової статистики 80 % нещасних випадків пов'язані з людським фактором.

Саме за таких обставин стає невідкладною організація навчання населення основам охорони та безпеки праці.

Отже, охорона праці являє собою систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, що спрямовані на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Охорона праці як невід'ємна складова створення безпеки в умовах виробництва поширюється на всі підприємства, установи і організації незалежно від форм власності та видів діяльності, на усіх громадян, які працюють. Тому за порушення організації охорони праці несуть відповідальність перед законом як роботодавець, так і працівник.

Значення охорони праці важко переоцінити, оскільки там, де створені належні умови праці, продуктивність праці людини є значно вищою і, головне, забезпечені необхідні умови для збереження її здоров'я,

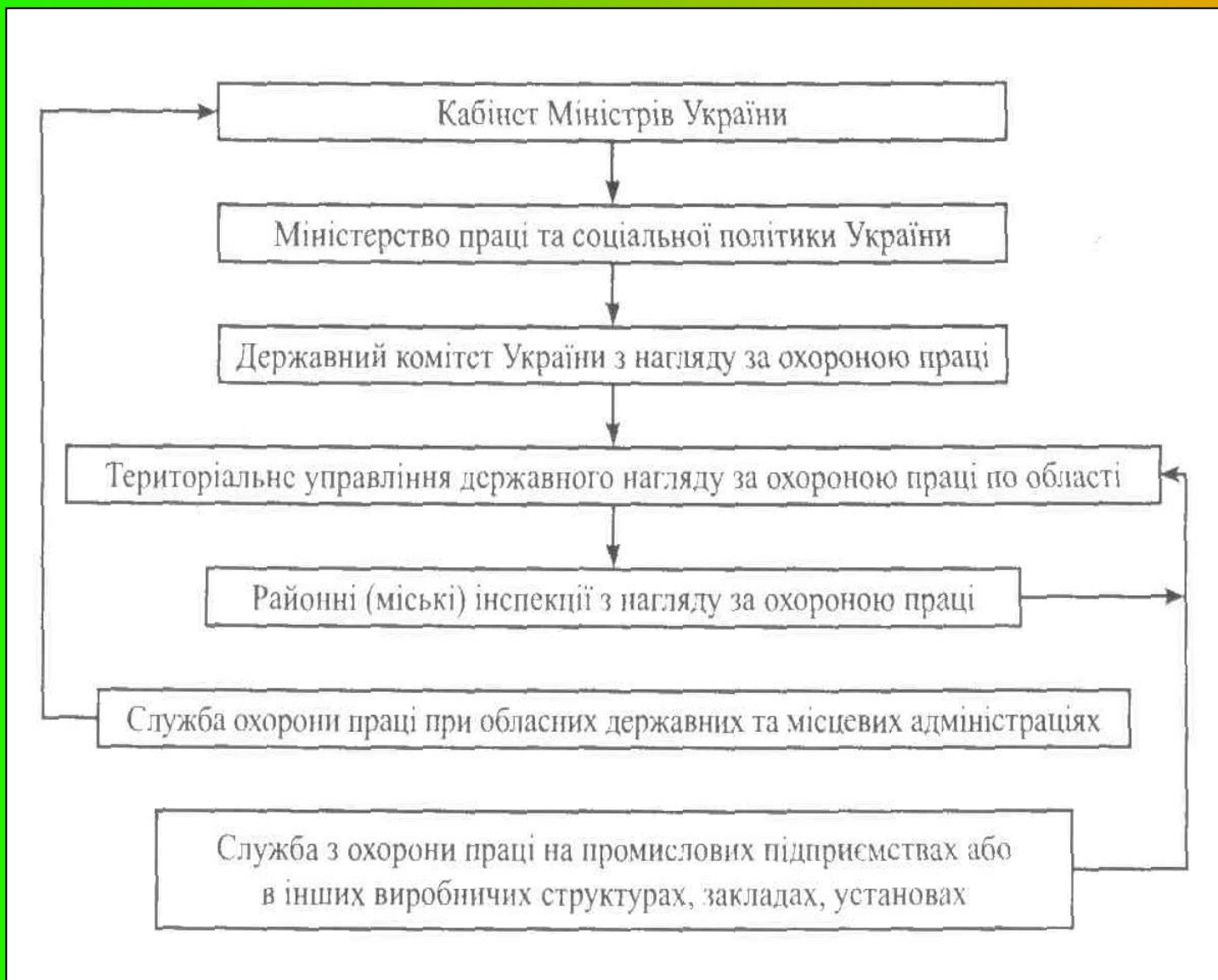

Серед основного переліку законодавчих актів з питань охорони праці головним, незаперечне, є Закон України "Про охорону праці", прийнятий Верховною Радою України 14.10.1992 року.

Сфера дії Закону поширюється на всіх юридичних і фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, та на всіх працюючих .

Державне управління охороною праці в Україні відповідно до основних положень статей 31-35 Закону України "Про охорону праці" здійснюють (рис І):

- *Кабінет Міністрів України;*
- *уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;*
  - *міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади;*
  - *місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.*

Державний нагляд за дотриманням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці також здійснюють:

- *Державний комітет України з ядерної та радіаційної безпеки;*
- *органи Державного пожежного нагляду та управління пожежної охорони;*
- *органи Державної автомобільної інспекції Міністерства внутрішніх справ України;*
- *заклади Державної санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України.*

Вищий нагляд за дотриманням і правильним застосуванням законів про охорону праці є прямим обов'язком *Генерального прокурора України і підпорядкованих йому прокуратур.*

Служба охорони праці: обов'язки, права, структура, штати

На виконання Закону України "Про охорону праці" Державним комітетом України з нагляду за охороною праці видано *наказ №255 від 15.11,2004 року, згідно з яким затверджено Типове положення про службу охорони праці.*

Служба охорони праці створюється на підприємствах та в організаціях, в яких число працівників становить понад 50 чоловік. На підприємстві з кількістю працівників менше 50 осіб функції служби охорони праці можуть виконувати в порядку сумісництва особи, які мають відповідну підготовку.

На підприємстві з кількістю працівників менше 20 осіб для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися сторонні спеціалісти на договірних засадах, які мають виробничий стаж роботи не менше 3 років і пройшли навчання з охорони праці.

Навчання та перевірка знань із питань охорони праці працівників служби охорони праці проводяться в установленому законодавством порядку під час прийняття на роботу та періодично 1 раз на 3 роки.

Головними функціями служби охорони праці на підприємстві, в закладі та установі є:

- розроблення комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;
- проведення перевірок дотримання працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці;
- складання звітності з охорони праці за встановленими формами;
- проведення з працівниками вступного інструктажу з охорони праці;

Спеціалісти служби охорони праці мають право:

- видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків. Припис спеціаліста з охорони праці може скасувати лише роботодавець.

Припис складається в 2 примірниках, один з яких видається керівникові робіт, об'єкта, цеху, другий - залишається в службі охорони праці і зберігається протягом 5 років.

- зупиняти роботу виробництва, діляниць, машин, механізмів, устаткування у разі порушень, які створюють загрозу життю або здоров'ю працівників;

- вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимоги нормативно-правових актів з охорони праці;

- вимагати відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством медичного огляду, навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимоги нормативно-правових актів з охорони праці;
- надсилати роботодавцю подання про притягнення до відповідальності посадових осіб та працівників, які порушують вимоги щодо охорони праці;
- вносити пропозиції відносно заохочення працівників за активну діяльність у сфері поліпшення стану безпеки праці;

Кабінетом охорони праці здійснюються наступні види діяльності:

- *проведення навчання, перевірки знань та інструктажу працівників з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварій;*
- *проведення тематичних занять, лекцій, для працівників підприємства;*
- *проведення вступного (планового, позапланового) інструктажу з питань охорони праці з усіма працівниками;*
- *організація пропаганди безпечних та нешкідливих умов праці на підприємстві;*
- *сприяння впровадженню у виробництво новітніх досягнень науки і техніки, сучасних засобів колективного та індивідуального захисту.*

Кабінет охорони праці; завдання, обладнання, організація роботи

Кабінет охорони праці є організаційним та навчально-методичним осередком пропаганди знань з питань охорони праці серед працівників, що створюється на підприємстві з чисельністю працівників понад 400 осіб за наказом (розпорядженням) роботодавця або уповноваженої ним особи. На підприємствах з чисельністю до 400 працівників кабінет охорони праці може бути поєднаний з приміщенням для навчальних занять.

Головними завданнями кабінету охорони праці підприємства є проведення організаційної та методичної роботи щодо навчання працівників з питань охорони праці, пропаганди необхідності створення безпечних і нешкідливих умов праці.

Кабінет охорони праці має бути оснащений:

- *законодавчими актами та державними міжгалузевими і галузевими норм.док-ми про охорону праці, методичною і довідковою літературою, навчальними програмами;*
- *підручниками, навчальними та наочними посібниками і приладдям (плакати, стенди, схеми, макети, моделі, кіно-, відео- і діафільми та інші наочні засоби навчання та інструктажу з безпеки праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки);*
- *технічними засобами навчання (проекційна, аудіо- та відсоапаратура, навчально-контролгочі машини, тренажери, комп'ютери, контрольно-вимірювальні прилади тощо).*

**Громадський контроль за охороною праці,
роль комісій з питань охорони праці та
уповноважених трудових колективів.**

Громадський контроль за дотриманням
законодавства про охорону праці здійснюють
*уповноважені трудових колективів та
професійні спілки в особі своїх виборних органів і
представників.*

Уповноважені трудових колективів з питань
охорони праці покликані проводити відповідні
перевірки та вносити на розгляд роботодавців
пропозиції щодо усунення виявлених порушень
відповідно до нормативних актів з безпеки та
гігієни праці.

Уповноважені трудових колективів з питань охорони праці:

- обираються простою більшістю голосів на загальних зборах колективу підприємства (лікарні);*
- проходять навчання з питань охорони праці за рахунок організації та виконують свої обов'язки у робочий час, співпрацюють із комісією з питань охорони праці;*

- не рідше 1 разу на рік звітують про свою роботу на загальних зборах, де вони обирались;
- мають наступні обов'язки:
  - здійснювати контроль за умовами праці, її режимом та особливостями організації відпочинку, використання праці жінок, неповнолітніх та Інвалідів;
  - слідкувати за забезпеченням працівників спецодягом, профілактичним харчуванням, мийними засобами тощо;
  - тримати під контролем питання щодо надання пільг та компенсацій за роботу у важких і шкідливих умовах праці, відшкодування роботодавцем шкоди працівникам у разі виявлення порушень їх здоров'я, проходження медичних оглядів та інструктажів, використання коштів на охорону праці тощо.

Професійні спілки здійснюють контроль за дотриманням роботодавцями законодавчих актів про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці та належного виробничого побуту для працівників, забезпеченням їх засобами колективного та індивідуального захисту тощо.

Вони мають право безперешкодно перевіряти стан умов і безпеки праці на виробництві, ступінь виконання відповідних програм і зобов'язань колективних договорів, вносити роботодавцям, державним органам управління подання з питань охорони праці.

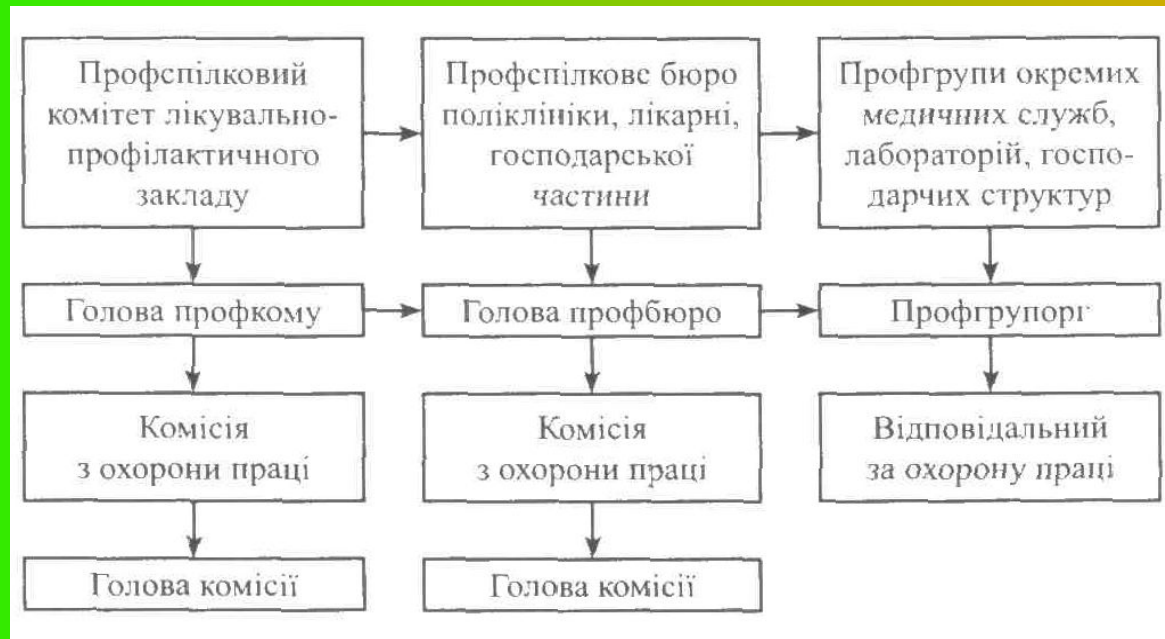

Рис. Орієнтовна структурна схема здійснення громадського контролю та проведення заходів з охорони праці в лікувально-профілактичному закладі (на прикладі профспілкової організації)

Згідно з *наказом №72 від 3.08.1993 року* затверджено "Типове положення про комісію з питань охорони праці".

Комісія з питань охорони праці організовується в колективах (лікарнях) з кількістю працівників понад 50 чоловік за рішенням зборів співробітників та являє собою постійно діючий консультативний орган трудового колективу, що створюється з метою залучення його до співробітництва у сфері управління охороною праці відповідної галузі та формується на засадах рівного представництва від роботодавця та працівників.

Комісія з питань охорони праці:

- *проводить захист прав та інтересів працівників у сфері охорони праці;*
- *аналізує стан безпеки та умов праці на виробництві і надає відповідні рекомендації роботодавцеві;*
- *має право звертатися до керівника з пропозиціями щодо регулювання відносин у сфері охорони праці*
- *встановлювати ступінь вини потерпілог;*
- *очолюється головою, який обирається на її засіданні.*

Розслідування нещасних випадків на виробництві слід здійснювати відповідно до постанови КМ У №1112 від 25.08 2004 року "Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків."

Розслідування проводиться у разі виникнення нещасного випадку, раптового погіршення стану здоров'я працівника, одержання ним поранення, травми, професійного захворювання, одержання тепловою удару, опіку, ураження електричним струмом, одержання інших ушкоджень, *що призвели до втрати працівником працездатності на 1 робочий день і більше або зумовили погребу у його переведенні на іншу (більш легку) роботу не менш як на 1 робочий день, у випадку зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків, а також у разі смерті працівника на підприємстві.*

Про кожний нещасний випадок потерпілий, або працівник, який його виявив, або інша особа - свідок нещасного випадку має негайно повідомити безпосереднього керівника та вжити заходів щодо надання необхідної допомоги.

У разі нещасного випадку безпосередній керівник робіт зобов'язаний:

- *терміново організувати надання першої медичної допомоги потерпілому та забезпечити у разі необхідності його доставку до ЛПУ;*
- *повідомити про те, що сталося, роботодавця, керівника профспілки, членом якої є потерпілий, або уповноважену найманими працівниками особу з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки;*
- *зберегти до прибуття комісії з розслідування нещасного випадку обстановку на робочому місці та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент нещасного випадку.*

Роботодавець, одержавши повідомлення про нещасний випадок, зобов'язаний негайно

- повідомити з використанням засобів зв'язку про нещасний випадок:*

- 1. робочий орган виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням підприємства;*
- 2. підприємство, де працює потерпілий (якщо потерпілий є працівником іншого підприємства);*
- 3. органи державної пожежної охорони за місцезнаходженням підприємства (у разі нещасного випадку, що стався внаслідок пожежі);*

4.установу державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує підприємство (у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння));

Створити наказом комісію, діяльність якої має бути пов'язана з розслідуванням нещасного випадку, у складі не менше 3 осіб.

Комісія зобов'язана 3-х діб:

- обстежити місце нещасного випадку, одержати пояснення потерпілою, якщо це можливо, опитати свідків нещасного випадку та причетних до нього осіб;
- визначити відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці;
- з'ясувати, чи пов'язаний нещасний випадок з виробництвом;
- виявити осіб, які допустили порушення вимог законодавства про охорону праці, розробити заходи щодо запобігання подібних нещасних випадків у подальшому;
- скласти акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5 у трьох примірниках, а також акт про нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом, за формою И-1 у шести примірниках, якщо цей нещасний випадок визнано таким, що пов'язаний з виробництвом;
- у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння), пов'язаного з виробництвом, крім акта форми Н-1 скласти також у чотирьох примірниках карту обліку професійного захворювання (отруєння) за формою Н-5

Акти форми Н-5 та форми Н-1 підписуються як головою, так і всіма членами комісії.

Нещасними випадками, що пов'язані з виробництвом, визнаються ті з них, які сталися з працівниками під час виконання трудових обов'язків, у тому числі у відрядженні, а також ті, що сталися у період:

- *перебування на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці, яке пов'язане з використанням виробничих об'єктів,, в тому числі протягом робочого та понадурочного часу, або виконання завдань роботодавця у неробочий час, під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні;*
- *підготовки до початку роботи та приведення в порядок робочого місця після закінчення виробничого процесу,;*
- *приїзду на роботу або з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству, або на іншому транспортному засобі, який наданий роботодавцем;*
- *використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за дорученням роботодавця в установленому порядку;*

- ліквідації аварії та наслідків надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру;
- надання необхідної допомоги або рятування людей, виконання дій, пов'язаних із запобіганням нещасних випадків;

Не визнаються нещасними випадками, які пов'язані з виробництвом, ті з них, що сталися з працівниками:

- за місцем постійного проживання на території польових та вахтових селищ;
- під час виконання працівниками в особистих цілях транспортних засобів, машин, механізмів, устаткування, інструментів, які належать або використовуються підприємством;
- у разі алкогольного, токсичного або наркотичного сп'яніння, що підтверджене відповідним медичним висновком;
- під час скоєння злочину, що встановлено обвинувальним вироком суду;
- у разі самогубства.

Застосування штрафних санкцій до підприємств, організацій та установ за порушення законодавства про охорону праці.

За порушення законодавства про охорону праці, невиконання розпоряджень посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці юридичні або фізичні особи, які відповідно до законодавства використовують найману працю, притягаються до штрафних санкцій у порядку, встановленому законом .

Несплата штрафу юридичними або фізичними особами, які згідно з законодавством використовують найману працю, тягне за собою нарахування на суму штрафу пені у розмірі двох відсотків за кожний день прострочення.

Застосування штрафних санкцій до посадових осіб і працівників за порушення законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Особи, на яких накладено штраф, вносять його до каси підприємства за місцем роботи.

Рішення про стягнення штрафу вноситься до книги обліку штрафів, встановленої в місячний термін у судовому порядку.

Кошти від застосування штрафних санкцій юридичних або фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, зараховуються до державного бюджету.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

